

Limba română actuală în social media: elemente de vocabular și grafie

Alina-Paula Neamțu*

Romanian Language in Social Media: Elements of Vocabulary and Writing

Abstract:

Social media has lately become a fertile space for self-expression. The Internet is widely used for communication, generating a new way of conveying messages, sharing impressions or criticizing the negative aspects of society. Cyberlanguage is characterized by various means of enriching the vocabulary, revealing non-standard writing or lexical changes in the substance of Romanian. The present study aims at exemplifying how derivation, word formation, puns or unconventional orthography are represented in social media, especially Facebook. The corpus of the paper is mainly based on commentaries displayed on different pages belonging to Romanian journalists and collected in 2022, approaching the most significant aspects of internal politics.

Keywords: lexical creativity, derivation, affixes, word formation, telescope words, contamination, non-standard writing

1. Introducere

În decursul ultimilor doi ani, odată cu debutul pandemiei, rețelele de socializare au devenit o adevărată „agora” pentru revărsarea stărilor de nemulțumire, frustrare, disperare, îngrijorare ori teamă legate atât de contextul socio-economic, cât și de cel politic ori medical. Acest lucru se reflectă cel mai bine la nivel lingvistic prin însuși modul de exprimare al utilizatorilor. Oricine poate scrie oricum și orice, nu contează dacă este corect sau nu gramatical, inteligibil, moral etc. Abordând subiecte variate (*pandemie, COVID-19, vaccin(are), război, politică* în general), devenite în timp „sensibile”, mulți internați, spre a nu fi blocați ori cenzurați, apelează la grafii non-standard, în special prin înlocuirea unor foneme cu simboluri grafice (*, @, #) ori prin inversarea inițialelor unor cuvinte. Se poate totodată observa și ingeniozitatea de care dau dovadă utilizatorii: apar foarte multe derivate cu sufixe lexicale, compuneri pe baza numelor de politicieni actuali, trunchieri ori abrevieri de cuvinte, antonomaze, jocuri lexicale, deturnarea unor sensuri, utilizarea unor forme dialectale,

* Lecturer PhD, University of Oradea, paula_nemtut@yahoo.com

populare, familiare, a unor imprecății, variații stilistice de registru etc. Le regăsim la tot pasul în social media.

Comunicarea digitală este inevitabilă, ea face parte din viața noastră cotidiană. Pandemia ne-a făcut mai dependenți de tehnologie, iar noi ne-am adaptat, în consecință, stilul de comunicare. Așa cum observa Viorica Molea, „în cadrul *opoziției oral/ scris* se produce o fisură prin *aparitia unui nou tip de comunicare umană*, și anume *oralitatea digitală*, o *formă hibridă între forma scrisă și cea orală a comunicării*, așa-numita *oralitate scrisă*, realizată prin intermediul spațiului virtual, internetul” (Molea, 2017: 283) (s.n. A.P.N.).

Nu este exclus ca asemenea particularități ale comunicării digitale să se perpetueze în comunicarea scrisă din afara mediului virtual. Oralitatea digitală a dus la apariția unor noi stiluri informale, care nu respectă norma ortografică actuală: „sub influența comunicării prin intermediul internetului, *configurația stilistică a limbii ar putea înregistra noi variante ale stilurilor informale*” (Milică, 2009: 166) (s.n. A.P.N.).

Creativitatea lexicală e tot mai pregnantă în limbajul internautic. Fie că discutăm despre vorbitori culti, buni cunoscători ai limbii literare și ai normelor, fie că sunt utilizatori mai puțin avizați, care nu țin cont neapărat de regulile exprimării corecte, se poate cu ușurință observa ingeniozitatea la nivelul comunicării digitale în limba română. Cele mai multe inovații apar mai ales în domeniul vocabularului și vizează *mijloacele interne de îmbogățire* (derivarea, compunerea, mai puțin abrevierea), dar și *grafiile non-standard*.

Materialul exemplificativ din prezentul articol se bazează pe un corpus alcătuit în anul 2022 și cuprinde în esență comentarii de pe platforma Facebook¹. Acolo unde a fost nevoie, am intervenit în grafie pentru respectarea diacriticelor și a punctuației ori pentru eliminarea unor inconsecvențe ce ar fi dus la mesaje ininteligibile. Am folosit totodată abrevieri pentru numele proprii de utilizatori din motive legate de confidențialitate.

2. Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului

2.1. Derivarea progresivă cu sufixe și prefixe. Derivarea regresivă

Derivarea progresivă este cea mai productivă în Internet, în special cu ajutorul sufixelor. Bazele de derivare sunt atât nume comune, cât și nume proprii (din ce în ce mai numeroase):

¹ Am urmărit cu preponderență pagina jurnalistului Valeriu Nicolae, dar și pe cea a Emiliei Șercan ori paginile altor persoane publice (Silviu Dehelean, deputat USR de Bihor, Cornel Nistorescu, Petronela Rotar ș.a.). Acolo unde contextele au fost selectate de pe alte pagini, le-am specificat ca atare. Domeniul vizat de majoritatea postărilor este contextul politic românesc actual.

a) Derivate de la nume comune, adjective calificative sau verbe (unele din registrul argotic/ colocvial), prin care se obțin, de obicei, nume de agent ori alte adjective; de remarcat varietatea sufixelor utilizate, în special a celor diminutive, unele atașate la adjective care, în mod obișnuit, nu acceptă gradarea:

1. -a, sufix verbal: *confuz* > *a confuza*, *doctor* > *a doctora*.

„**Confuzește**² lumea de nu o să mai știe ce e aia cinstea...”; „Să precizeze totuși dacă scrisoarea de permisiune trebuie să o facă copiii înainte sau după ce fură... scuze, **doctorează**.”³

2. -abil, sufix adjectival: *pușcărie* > *pușcăriabil*.

„șmecherii pușcăriași sau **pușcăriabili**”

3. -ac, sufix de agent: *a aplauda* > *aplaudac*, *cântec* > *cântecac* (sic!), *a corecta* > *corectac*, *a posta* > *postac*, *prost* > *prostac*, *a pupa* > *pupac*, *a răspândi* > *răspândac*, *a vota* > *votac*.⁴

„Mai am un singur dor, guvern de pinguini **aplaudaci** să văd.”; „Ce cașcaval, **postacule**?”; „**P(r)ostac** pluserist care le știi pe toate, USR e la Putere sau în Opoziție?” (www.g4media.ro); „marele artist **cântecaci** al neamului, Fuego”; „Moamă ’ți dai cu seama, mor **corectacii** de pe feisbuc acuma îhâ.”; „Fără Orban nu-l aveam Primar pe Nicușor, așa că siktir Barna și **pupacilor** lui.”; „A.R., iar **votacii** sunt total nevinovați?”; „**răspândacii** ciumei roșii!” (www.facebook.com)

4. -ache⁵, sufix antroponimic în esență, folosit pentru a deriva nume proprii, dar atașat și altor baze (adjectivale): *ieftin* > *ieftinache*, *mârlan* > *mârlânache*, *papagal* > *papagalache*.

² Ar fi fost de așteptat ca verbul *a confuza* să urmeze paradigma unui verb similar, de exemplu *a difuza*, și să aibă la indicativ prezent, persoana a III-a singular, forma *confuzează* (ca *difuzează*). Vorbitorul îl conjugă după modelul conjugării a IV-a în -i, atașându-i sufixul -esc (precum în *citesc/citești/citește*).

³ Având în vedere asemănarea cu radicalul consonantic al verbului *a lucra*, utilizatorul creează forma (corectă?) de indicativ prezent, persoana a III-a singular *doctorează* (după modelul *lucrează, prelucrează, se rodează* etc.).

⁴ Într-un studiu recent, Ana Ene include derivatele cu sufixul -ac de tipul *aplaudac*, *răspândac* în categoria „creațiilor lexicale obținute prin transfer cu expresie materială” și le încadrează în tipologia celor „de lux”. Vezi *Imitația și creația lexicală în limba română contemporană*, publicat în „Diacronia”, 10, 2019, pp. 6–7. A fost introdus în DOOM2, 2005/ 2010, p. 46 cuvântul *aplaudac*, iar în DOOM3, 2021, p. 876 doar *postac*.

⁵ Sufix onomastic grecesc, adaptat pe terenul limbii române, întâlnit în componența unor (pre)nume (*Costache, Filipache, Iordache*). În opinia Vioricăi Răileanu, când este utilizat în prenume, „evocă un grad mai ridicat de familiaritate, care poate produce efecte comice”. Vezi *Formarea antroponimelor: sufixul grecesc -ache (-achi)*, p. 108, în *Philologia*, LIV (3–4), Chișinău, Academia de Științe a Moldovei, 2014. Sufixul are o nuanță „diminutivală, dezmiardătoare, mai ales în limba vorbită până aproape de zilele noastre” (*artic. cit.*, p. 108, nota 3), lucru vizibil mai ales în prima parte a contactului lingvistic, când limba neogreacă devine limbă oficială în administrație, iar civilizația grecească își face tot mai simțită prezența în Țările Române. În cea de-a doua perioadă, odată cu modernizarea occidentală, sufixul -ache își pierde valoare inițială de diminutiv, iar derivatele antroponimice nu mai sunt resimțite ca hipocoristice, ci, dimpotrivă, ca

„Cu Cozma sunt colegă de traseu... cică stă prin Rahova... la *ieftinache*...”; „Înainte ai fost și bun, și rău, *mârlănache* din când în când...”; „Rareș tot *papagalache*, așa că mai sunt niște locuri libere.”

5. **-anie**, sufix nominal: *miliție* > *milițiania*.

„Deci... „*milițiania*” salvează România... curat Caragiale!”

6. **-ar**, sufix de agent: *castravete* > *castravețar*, *izmene* > *izmenar*.

„Care guvern tehnocrat, măi nene? Ăla condus de *castravețar*.”; „un *izmenar* escroc PDL-PNL”

7. **-aș**, sufix diminutival: *birou* > *birouaș*, *rector* > *rectoraș*.

„M.C., sunteți prin vreun *birouaș* cam tristuț din palat?”;

„*Rectorașii* au fost de acord.”

8. **-at₁**, sufix participial: *ciumă* > *ciumat*, *troll⁶* > *trollat*.

„Alegerea lui Drulă înseamnă [...] permisiunea cârdășiei cu corupții și cu *ciumații* roșii.”; „L-am *trollat* pentru că din cauza lui și a altora ca el în România dospește un curent periculos.”

9. **-at₂**, sufix de agent: *doctor* > *doctorat* (cel care deține titlul).

„Ce, vrei să fie *doctorați* pe cartelă, să ajungă la tuoată lumea?”

10. **-ăcios**, sufix adjectival: *a pupa* > *pupăcios*.

„Altfel, de multă vreme nu am mai citit ceva la fel de agramat, încâlcit și *pupăcios*.”

11. **-ălan**, sufix augmentativ: *prost* > *prostălan*.⁷

„Are mână liberă de la ei să facă lucrurile astea, să fie în rolul de dictator sângeros, și fiind psihologic un „*prostălan* avid de putere” se pare că se mulează destul de bine pe rol.” (www.g4media.ro);

12. **-ălău₁**, sufix moțional, cu varianta de feminin **-ăloaică**: *tântălău* (variantă pentru *tontălău*) > *tântăloaică*.

„Adică un „pârilit” să ceară un salariu mai mic? Păi ce, sunt *tântăloaică*?”

13. **-ălău₂**, sufix augmentativ: *frig* > *frigălău*.

depreciative: „Sufixul *-ache* (*-achi*) exprimă acum batjocura și îi este atașată în mod stabil o conotație ironică” (*artic. cit.*, p. 110). Acest aspect se justifică prin „conotațiile culturale ale grecismelor, dar și prin faptul că e vorba de un sufix diminutival, iar diminutivele [...] dezvoltă adesea, prin contrastul dintre sufix și bază, valori ironice” (*ibidem*). A treia perioadă de influență a sufixului este una neutră, el nemaifiind productiv ca în timpul celorlalte două. Sufixul *-ache* este „încă productiv în registrul familiar-argotic, în care e folosit cu intenție glumeață (*șestache*, *românache*, *străinache*)”. Vezi Rodica Zafiu, *Țafandache*, în *Dilema Veche*, nr. 546, 2014, <https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/tilc-show/tafandache-595951.html>, accesat în 25.09.2022.

⁶ Nou introdus în DOOM3, 2021, p. 1081.

⁷ În DOOM2, 2005/ 2010, p. 645 a fost introdus adjectivul *prostălau*, un alt derivat cu sufix augmentativ existând deja (*prostan*). În varianta *prostălan* se regăsesc combinate ambele sufixe augmentative: *-ălău* + *-an* > *-ălan*.

„Nici anul acesta nu o să fie mai bine, repetăm *frigălăul* de anul trecut!”

14. -ău, sufix augmentativ: *față* > *fățău*, *a lătra* > *lătrău*, *viril* > *virilău*.

„De fapt, cam are *fățău* de popo.”; „niște *lătrăi* care nu au decât interese strict personale, bani/ funcții/ putere... Un exemplu de *Lătrău* ar fi Mălureanu, care a rupt lanțul și a sărit și gardul...”; „Una singură e pistol cu apă la asemenea *virilău*...”

15. -ciune, sufix nominal: (*a*) *fura* > *furăciune*, cuvânt nou introdus în DOOM3, 2021, p. 560.

„[...] dacă avea un minim habar de *furăciune*, tăcea naibii din gură.”

16. -eală/ -ială, sufix nominal: *băgător* > *băgătoreală*, *chelnor* > *chelnereală*, *a ciupi* > *ciupeală*, *a se descurca* > *descurcăreală*, *gargaragi* > *gargarageală*⁸, *golan* > *golăneală*, *a prădui* > *prăduială*, *a reveni* > *reveneală*.

„Pe pariu că dacă-i dau unii care susțin vasectomia un osuleț de ros și cu ceva *băgătoreală* în seamă, musiu face o piruetă măiastră și devine un propovăduitor la fel de convins al operației?”; „A explicat omul clar că nu este pă *chelnereală*!”; „Proiectul a fost subfinanțat, firma Juz Construct venind la *ciupeală*.”; „*descurcăreală* cu orice preț”; „Priceperea lor în *gargarageală* (emiterea de judecăți de valoare despre aproape orice subiect fără a avea pregătirea profesională necesară) îi face nu numai să se privească de parcă ar fi zeități, dar și să aibă așteptări de zeități.”; „Ce *golăneală*...”; „Dă-ți cu *reveneală*!” (www.facebook.com); „Aveți dreptate, USRul făcea *prăduieli* de gulere albe.” (www.g4media.ro)

17. -easă, sufix moșional ce formează feminine de la masculine: *chiloțar* > *chiloțăreasă*, *colonel* > *coloneleasă* (sic!), *primar* > *primăreasă*.

„A.F. a făcut-o la Londra, și nu ca madam Budeanu – *chiloțăreasa*.”; „Tot la Craiova... să nu uităm pe *primăreasă*.”; „împreună cu nevastă-sa a furat din banii armatei și pentru acest „merit” a făcut-o „*coloneleasă*” apoi a scos-o cu „pensioară babană” etc.”

18. -el, sufix diminutival: *creieraș* (deja diminutivat) > *creierășel*, *vaccin* > *vaccinel*, *varan* > *vărănel*.

„Să înțeleg că ai un *creierășel* între urechi?”; „M.F., măi *vaccinel*, tu n-ai fi în stare să găsești clitorisul la o femelă de rinocer, atât de inapert ești în a descoperi sarcasmul...”; „Sunteți *vărănei*.”

19. -enie, sufix nominal: *dubios* > *dubioșenie*, *tâmpit* > *tâmpițenie*.

⁸ Exemplu preluat dintr-un articol semnat de Valeriu Nicolae în Dilema veche, nr. 599/ 2015 și consemnat de Blanca Croitor în *Sufixele în limba română actuală. Formații recente*, Editura Universității din București, 2020, p. 141.

„Mihai Gâdea a terminat o **dubioșenie** de facultate adventistă în anul 2000 și atât.”; „L.B.-M.P., dacă ai citit doar titlul, normal că spui **tâmpițenii!**”

20. -er, sufix de agent: *zvón* > *zvoner*.⁹

„Urmează **zvonerii** și răspândacii...”

21. -ete¹⁰, sufix diminutival: *golan* > *golănete*, *sclav* > *sclavete*.

„**Golănetele** ăsta lătrău este un provocator ordinar în ceea ce privește relația cu Rep. Moldova.”; „Degeaba comentăm și criticăm întruna peste tot, dacă nu avem curajul să ieșim în stradă [...] și să le confiscăm tot ce-au furat până acum, vom rămâne la statutul de lătrători și de **sclaveți!**”

22. -ez, sufix ce derivă nume de naționalități, folosit pentru a forma adjective: *a ciordi* > *ciordeală* > *ciordelez* (= hoț, tâlhar).

„[...] ce armată slujești tu? A lu' ciucanezu' **ciordelez?**”

23. -giu, sufix de agent: *gargară* > *gargaragiu*.

„**gargaragii** agresivi și corupți”

24. -iadă, sufix nominal: *ciolan* > *ciolaniada*, *sinecură* > *sinecuriadă*.

„**Ciolaniada**, USL trăiește, Ciuma Roșie, Buda Politică”; „Foarte recent au mai făcut o nefăcută: au votat alături de PNL pentru stagnare în **sinecuriada** ca -urilor de stat.”

25. -ian(ă), sufix ce derivă nume de locuitori: *hastag* (sic!) > *hastagiană*.

„G.B., măi **hastagiană** mică, ai tras tu concluzia asta după ce ai tras pe nară?”

26. -ic(ă)₁, sufix diminutival: *frate* > *frățică*, *nene* > *nenic*.

„Stai **frățică** liniștit, lumea este ocupată cu Buhnici!”; „T.A.M., vei reveni, **nenicule**, pentru că te vei convinge că URSS este unicul și singurul partid care merită votul nostru!”

27. -ic₂, sufix adjectival, diferit de precedentul: *absență* > **absenteic**, *nepot* > **nepotic**.

„a fost cel mai **absenteic** vot”; „Într-adevăr sunt puțini profesori pentru că sistemul este corupt și **nepotic** și numărul mic de profesori convine căci sunt îngrozitor de multe facultăți care sug bani publici.”

28. -ilă, sufix augmentativ: *negru* > *negrilă*.

„Nu vă mai satură **Negrilă**, nehaliziilor, numai cu ochii pe orice porțiță de a va ajusta bugetul cu tot felul de escrocherii!”

⁹ Cu varianta *zvónar* (DOOM2, 2005/ 2010, p. 868 și DOOM3, 2021, p. 1140).

¹⁰ Vezi Teodor Oancă, *Sufixul antroponimic -ete*, p. 92, în LR, LXV (1), București, Editura Academiei, 2016. Lingvistul conchide că sufixul funcționează în limba comună, fiind transmis și în sistemul antroponimic cu dublă valoare: diminutivală și augmentativă. Cu ajutorul lui se derivă în general substantive (*băbete*, *cucuiete*, *porculete*, *scaiete* etc.), mai rar adjective (*albate*, *scumpete*).

29. -ime, sufix colectiv: *baron* > *baronime*, *p(r)ostac* > *p(r)ostăcime*.

„**Baronimea** intrase la frică că nu mai pot sifona banii de la bugetul statului.” (www.facebook.com); „Logica e paralelă cu **p(r)ostăcimea** pluseristă.” (www.g4media.ro);

30. -in, sufix diminutival: *a pupa* > *pupin*.

„După cum ziceați mai sus... *pupinii* stau la pândă.”

31. -isim, sufix adjectival cu sens de superlativ: *general* > *generalisim*.

„Sper, măcar să fi fost mai bun ca **generalisimul** Oprea.”

32. -ism, sufix abstract: *bleg* > *blegism*, *doctor* > *doctorism*, *whatabout* (de la engl. *What about?*) > *whataboutism*. Uneori, derivarea se aplică unui cuvânt compus sudat: *mi se cuvine* > *misecuvinism*.

„**Blegismul** românesc atacă la vârf chiar guvernul și președinția.”; „Ai venit și ai făcut un **whataboutism**, nu ai venit cu o opinie.”; „Aceștia din urmă (unii analfabeți complet) crescute în mentalitatea de **misecuvinism** și cu obiceiul de a se oprișa pe cei din jur.”; „Mă Ciucă mă... Ce tupeu ai să minți o țară întreagă cu **doctorismele** tale!!!”

33 -ist, sufix de agent, atașat chiar și anglicismelor: *baron* > *baronist*, *copy-paste* > *copy-paste-ist* (angl.), *like* > *like-ist* (angl.), (*a pupa* > *pupist*, *traseu* > *traseist*¹¹, *viziune* > *vizionist*.

„propaganda **baronistă**”; „[...] această listă a rectorilor nu plagiatori, ci **COPY-PASTE-iști** în ceea ce privește tezele de doctorat.”; „un **pupisst**”; „*traseist* ordinar”; „Sau n-are loc de un alt „*vizionist*”, Claudiu Richard, respectiv Tîrziu?”; „Aveți grijă, dragii mei **like-iști**!”

34. -ișor, sufix diminutival: *cur* > *curișor*, *negru* > *negrișor*.

„O să oftați umpic (sic!) după genialul strateg, dar vă reveniți mintenaș și schimbați *curișorul* de albit.”; „V.R., unu un pic mai **negrișor**, dar bănuiesc că da.”

35. -iță, sufix diminutival: *gușă* > *gușiță* (vezi exemplul *infra*, la -uț(ă));

36. -iv, sufix adjectival: *televizor* > *televiziv*¹².

„bucureștenii care s-au obișnuit cu fiera (= Firea) și cu minciunile ei, cu ieșirile ei **televizive** unde făcea pe sfânta și pe mironosița”

37. -iza, sufix verbal: *securist* > *securistoiza*, *steroid*¹³ > *steroidizat*.

„T.C., bolșevic **securistoizat**”, „o linie de tramvai glorificată, **steroidizată**”

38. -lău, sufix augmentativ: *master(at)* > *masterlău*.

„Barna Cristian SRI, **masterlău**, pot scoate doctorul din tine.”

¹¹ Introdus în DOOM3, 2021, p. 1075.

¹² *Ibidem*, p. 1057, cuvânt nou introdus în această ediție.

¹³ *Ibidem*, p. 1012.

39. -ment, sufix pentru nume de acțiune derivat de la substantiv, verb sau adjectiv: *șpagă* > *șpagament*.

„Sunt toți legați între ei prin plagiate, trafic de influență și tot felul de *șpagamente*.”

40. -oacă, sufix augmentativ: *vilă* > *viloacă*.¹⁴

„[...] de ce nu ar avea și rectorii niscaiva *viloace*, că e mai dăștepti în cap decât ficusul plantat la Cotroceni...”

41. -oi, sufix augmentativ: *gorilă* > *goriloi*, *securici* > *securoi*, *slugă* > *slugoi*.

„Dar *goriloi* din media au auzit și au interpretat, după mintea lor seacă, o singură propoziție, și atât!”, „*Securoii* vechi și noi veghează la prostia noastră.”; „Un comunist jegos și un *slugoi* încovoiat, nu a fost votat niciodată în viață, numai numit.”; „[...] i-am trimis și lui, și celorlalți *slugoi* și obedienți sute de mesaje.”; „*slugoi* politiciii din România”

42. -or, sufix de agent: *aranja* > *aranjor*.

„Zombiliticul nu-și face nicio grijă, au negociat deja pentru el și Johannis, și *aranjorii* Daniel Fenechiu și Florin Roman, au bătut deja palma cu PSD, vor governa ca și până acum, USL 2!” (www.g4media.ro)

43. -os, sufix adjectival: *academic* > *academicos*, *duhoare* > *duhoros*, *putință* > *putincios* (pentru ultimul derivat, vezi *infra*, la exemplificarea compunerii savante cu prefixoidul *hetero-*).

„loaze *academicoase* cu câte trei-patru mâini băgate în bugetul statului”; „pui lanterna pe cei cu CV *duhoros*”

44. -(i)stan, sufix locativ folosit pentru a deriva nume de locuri¹⁵: *banană* > *bananistan*.

„de ce este viitorul României în moarte clinică. #*bananistanocarpatoptic*”

45. -uc(ă), sufix diminutival: *doamnă* > *domnucă*.

„R.B., *domnucă* dragă, rogu-te nu mă lăsa nedumerit!”

46. -uleț, sufix diminutival: *geam* > *gemuleț*.

„Ăsta-i tipul care se înghesuia cu Monica Macovei la *gemulețul* de la buda PDL-ului bășescian pentru a saluta victoria bețivului!”

47. -ulică, sufix diminutival: *bos* (sic!) > *bosulică*.

„scârba aia superioară de *bosulică* care stă „pă publicul meu” și care crede că poate cumpăra pe oricine și orice”

48. -uț(ă), sufix diminutival: *fentă* > *fentuță*, *gleznă* > *gleznuță*, *greu* > *greuță*, *limbă* > *limbuță*, *listă* > *listuță*, *muncă* > *muncuță*, *penibil* > *penibiluț*, *semn* > *semnuț*:

¹⁴ Substantivul neutru *viloi*, cuvânt derivat tot cu sufix augmentativ, este recent și apare consemnat în DOOM3, 2021, p. 1116.

¹⁵ Sufix de origine persană, cu sensul de „un loc care abundă în” sau „un loc în care orice abundă”. Vezi <https://hmn.wiki/ro/-istan>, accesat la 20.09.2022.

„Lăsați **fentuțele** de membru de partid!"; „Îmi place heterou' lu' tata, mai ales când e îmbrăcat cu sacou bombon și are **gleznuțe** goale."; „Mă simt iar nostalgică în copilăria mea **greuță**, dar frumoasă!"; „Să vezi cum se vor șterge mii de postări și **limbuțe** perverse."; „**Listuțe**, autobuze, bisericuțe cu cine pupă mâna conducerii."; „ăștia care sug 150.000 de euro din **muncuța** noastră"; „Cam **penibiluțe** exemple și probabil goagălu' v-ar lămuri că nu aveți dreptate."; „Felician Chirilă la **penibiluțe**"; „Gușița și burtica sunt **semnuțe** de ceva estrogen mai ridicat, just saying."; *trist* > *tristuț* (vezi exemplul *supra* în context cu sufixul *-aș*).

b) Derivate de la nume proprii, inclusiv de la abrevieri, de la care se obțin mai ales nume comune de agent și de naționalități ori substantive proprii diminutivate cu încărcătură afectivă (marcat ironică, depreciativă):

1. -ache, sufix de agent: *Securitate* > *securache*.

„geniala fiică care acum face incredibil de mulți bani într-un minister condus de alți **securache**”

2. -ar, sufix de agent: *AUR* (partid politic) > *AURar*, *Șoșoacă* (nume de politician) > *șoșocar*.

„E clar că te-a lovit amocul și neavând argumente ai trecut la limbajul de **AURar**.”; „Se lasă conduși de instincte, nu întâmplător s-au aliat cu **AURarii**.”; „De obicei **șoșocarii** reacționează invers la ce spune OMS...” (www.g4media.ro)

3. -eală, sufix nominal: *Cotroceni* > *cotroceneală* (sic!).

„**Cotroceneală** pură în stadiul terminal!”

4. -easă, sufix moțional: *Lache* > *lacheasă*.

„Vezi că te striga secolul 21, lache... M.M., era o glumă, **lacheaso!**”

5. -el, sufix diminutival: *Johannis* > *Johănel*.

„Suntem blestemați să nu recunoaștem oamenii care fac ceva pentru țară, dar să-i adulăm pe Orban, câțu, **johănel** și alții.”

6. -eluș, sufix diminutival: *Cîțu* > *Cîțeluș*, după modelul *cățel* > *cățeluș*.

„**Cîțeluș**, cu Sighiartău mai vorbești din când în când?” (www.g4media.ro)

7. -ez, sufix ce derivă nume de naționalități: *Ciucă* > *ciucanez*.

„Băi kktule, ce armată slujești tu? A lu' **ciucanezu** ciordelez? Da.”

8. -esc, sufix verbal: *Google* > *googleesc*, *PSD* > *psd-esc*, verbe încadrate cel mai probabil la conjugarea a IV-a în *-i* după felul în care sunt conjugate (sufixul de prezent este ortografiat cu blank, fără cratimă în primul exemplu).

„A trebuit să *google esc* ca să mă lămuresc cine naiba e personajul.”; „T.A.M., să vă *psd-esc*?”

9. -giu, sufix de agent: *Barna* > *barnagiu* (sic!), ca ipostază a antonomazei.

„Întreb asta pentru că, după ce a votat într-un anume fel, *barnagiu*, în mod ciudat, nu a mai fost acuzat de nimeni de deturnarea fondurilor europene!”

10. -i, sufix verbal: *AUR* > *auri*, *Facebook* > (*a*) *se feisbuci*.

„Aurelia, nu mă „*auri*” te rog frumos.”; „E feisbuc bre, dă-o dreg, nu e academia română (sic!) (cu toate că și aia *s-a feisbucit*, au adus pe Năstase și pe Dăncilă, să le facă osanale).”

11. -ic(ă), sufix diminutival: *Marcel* > *Marcelică*, *România* > *Românica*, *Securitate* > *securic*.

„*Marcelică* Ciolacu, cărătorul de undițe, e mai șmecher decât el.”; „Noua burghezie cu specific de *românica*...”; „Bravo, domn Nicolae, ai zugrăvit întreaga colonie din *Românica*!”; „*Securicii* au reușit să compromită și intelectualitatea.”

12. -ilă, sufix augmentativ: *Securitate* > *securilă*.

„*Securilă* râde hâd din toate colțișoarele României!”

13. -iot¹⁶, sufix ce derivă nume de locuitori ai unor țări, orașe, teritorii etc., dar și cuvinte ce denotă apartenența, adeziunea, ca în exemplul *Vanghelie* > *vangheliot*.

„La care parte ați avut nevoie de DEX? Că am vorbit pe limba dvs., a *vanghelioșilor*.”

14. -ist, sufix de agent: *Barna*, *Nicușor*, *Putin* ((pre)nume de politicieni) > *barnist*, *nicușorist*, *putinist*, *USR* (partid politic) > *userist*, *PLUS* + *USR* = *PLUSR* (uniune politică) > *pluserist*.

„Dar știam că *barniștii* nu văd diferența dintre progresiști și *nicușoriști*.”; „*Nicușoriștii* s-au supărat pe neica Nicușor.”; „Intelectualul subțire a cedat în fața nesimțirii hoardelor *auriste* și a *putiniștilor*.”; „Ai informații că *useriștii* iau șpăgi?” (www.facebook.com); „*pluserist* maoist” (www.g4media.ro);

15. -it, sufix participial: (*h*)*AUR* > (*h*)*aurit*, *Șoșoacă* > *șoșocit*.

„Se pupa și se strângea în brațe pe la mitinguri *haurite* și *șoșocite* sperând să contacteze boala. Mare „politician”. [despre Viorel Cataramă]

16. -iza, sufix verbal: *PSD* > *pesediza*.

¹⁶ Vezi articolul Luizei Seche, *Sufixul -iot*, în LR, anul XXII, nr. 2, 1973, pp. 103–107, unde autoarea susține că afixul derivativ „face parte din sistemul sufixal românesc, chiar dacă productivitatea lui este încă destul de slabă” (p. 107). Sufixul *-iot* este de origine greacă și a intrat în limba română odată cu cuvântul *fanariot*, fiind împrumutat mai târziu și din alte două limbi romanice (franceză, italiană), având la bază același etimon. Pe lângă ideea de „origine etnică”, sufixul „imprimă uneori cuvântului valoarea de apartenență, adeziune, alăturare la un grup, la o asociație etc.” (p. 104). Printre exemplele citate de Luiza Seche se numără *eparhiot*, *patriot*, *compatriot*. În opinia aceleiași lingviste, sufixul a ieșit „de sub sfera de influență grecească” (p. 105), devenind autonom și derivând cuvinte fără nicio înrudire cu formele grecești. Pentru mai multe exemple, vezi pp. 106–107.

„Ca să vedeți cum se fură banii în România, lunar frate, prin tertipuri comuniste *pesedizate*...”

17. -os, sufix adjectival de agent: *Cîțu* → *Cîțu* > *Cîțoșii*;

18. -uș, sufix diminutival: *Cercel* > *Cerceluș*.

„*Cerceluș* cel jucăuș. El nu doar me niciodată, e strein de toate! (despre Adrian Streinu-Cercel)

19. -(i)stan: *P(e)N(e)L* > *PeNaListan*, *România* > *Românistan*, *Securitate* > *Securistan*, *UMF* > *UMFistan*.

„[...] în *Românistan*, țara proștilor cu acces la internet, ai să tot vezi.”; „*Securistan* în toată splendoarea lui.”; „Toți rectorii UMF-urilor au semnat. #*UMFistan*.”

20. -urică, sufix diminutival: *Ciucă* > *Ciucurică*.

„Sunteți sigur că la *Ciucurică* chiar nu e nimic?”

Prefixarea nu este de neglijat, dar nu e atât de bine reprezentată în comentariile din social media. Am identificat două afixe negative precum *i-* și *ne-*:

„Eram în partid și vă spuneam: ăsta-i *iliberal*, fan Vadim cu CV umflat...”

„spre disperarea lui și a *nesecuristei* care îi era șefă de cabinet”; „a pupat mumos pe față și pe dos pe domnul Terheș un *neexaltat nesinistru* promovat foarte agresiv de Haznaua 3”; „Un *nepapagalache* care nu a mimat competență și verticalitate...”; „Oameni care au transferat unui *nemelc* plin de bale credibilitate și impresia de coloană vertebrală. Care au fost folosiți de un *nemitoman nesociopat*.”; „Ce *nelichea!*”; „Mare adevăr grăiești în *nepamfletul* ăsta.”

Mai rar se apelează la derivarea regresivă cu baza nume propriu: *Șoșoacă* > *șoșoc* (sic!), cu utilizare antonomazică: „A învățat pamfletarea de la Vadim. Bine, Vadim era artist pe lângă acest *șoșoc*.”

2.2. Compunerea

Un alt procedeu bine exemplificat în spațiul virtual privește compunerea substantivelor proprii și comune, internauții făcând asocieri insolite între numele politicianilor actuali. Cele mai multe au o latură vădit ironică, depreciativă și se referă la dorința generalizată de a accede la putere și de a o exercita după bunul plac, dar trimit în același timp și la reacțiile verbale virulente ale utilizatorilor platformei Facebook. Regăsim un număr mare de compuse bimembre sudate (uneori trimembre), elementele fiind reprezentate de numele fostului prim-ministru Florin Cîțu, al actualului președinte al Camerei Deputaților Marcel Ciolacu sau al prim-ministrului în funcție Nicolae Ciucă. Acestea sunt scrise adeseori ca nume comune, putându-le asimila unor antonomaze.

Compusele se pot grupa după structura:

1) nume propriu + nume propriu (*Ciolacu* + *Cîțu* sau *Cîțu* + *Ciolacu*)

Redăm trei contexte sugestive pentru tiparul pomenit:

„După 40 de zile de „rotativă”, *Ciolacîțul*”: elidarea silabei finale a primului nume propriu dată fiind prezența aceluiași sunet consonantic în prima silabă a celui de-al doilea cuvânt și articularea definită a compusului (*Ciola~~æ~~cîțul*). Cert este că vorbitorii sunt foarte creativi și utilizează inclusiv derivate cu sufixe de la termenii noi: *Ciolacîțuiala*.

„*Ciocâlțul*, noua specie de nemernic”: eliminarea ultimelor două silabe ale primului nume propriu și introducerea unui sunet consonantic (epenteză) existent la cel dintâi component în cel de-al doilea cuvânt, plus articularea definită (*câlțul*). Nu știm în ce măsură vorbitorii au făcut sau nu vreo legătură cu un lexem prezent în vocabularul limbii române, *ciocîlte* (substantiv defectiv de plural) sau *ciocîlteu* (cu pluralul *ciocâlteie*)/ *ciocâlteu*/ *ciocâltău*/ *ciocâlteu*, „cuiul jugului”, „cui, știft, diblu”¹⁷. Putem totuși estima, pe baza exemplului invocat, o degradare de sens.

Uneori se inversează termenii compusului precum în *Cîțuciolacce*, utilizatorii simțind nevoia să-și accentueze revolta, indignarea, dezacordul, ironia prin geminarea consoanei finale și a fonizării lui *-u*. O altă variantă identificată este și *Ciolcâțu*, format tot pe baza numelor proprii amintite prin omiterea unor foneme vocalice și consonantice din substantivul inițial (*Ciola~~æ~~câțu*).

Cîțuciolacul: elidarea vocalei finale a primului substantiv și articularea definită a celui de-al doilea.

Plecând de la numele propriu al fostului prim-ministru, s-au făcut conexiuni originale cu diferite nume comune de animale: *Câțu* = „șocătele de Parlament”, unde cuvântul *șocîte/șocâte* trimite la „guzgan, șoarece” sau *Ciolacu* = „*Ciolan cuțu* nume de ciură!”, *cuțu* fiind un sinonim pentru „câine” ori interjecția apelativă utilizată pentru a chema un câțel, aluzie la comportamentul obedient al politicianului român față de partid și de mai marii săi.

2) nume propriu + nume comun + nume propriu: „*CiolaCuțuCiucă*”, formație care trimite spre ideea unei alianțe politice indezirabile. E sesizabil și jocul de cuvinte (*Ciolacu – Ciolacuțu*).

Alte compuse originale culese din social media se încadrează în următoarele structuri:

1) numeralul ordinal invariabil *prim* folosit adjectival + substantiv comun, altul decât *ministru*; grafia compusului nu include întotdeauna cratima.

De exemplu, substantivul *sinistru* („dezastru, calamitate, prăpăd, urgie”) este folosit în multe comentarii ca termen depreciativ pentru a ilustra deciziile prăpăstioase, ilogice, aberante ale omului politic:

¹⁷ <https://dexonline.ro/definitie/Cioc%C3%A2lte>,
<https://dexonline.ro/definitie/cioc%C3%A2lteu>, accesate la 27.09.2022.

„Să se facă post de *prim sinistru* (sic!) și guvern pentru fiecare gașcă din FSN!"; „Domnule, e un mare căcat pe șoricul *primului sinistru*, al sinistrului dă justice..."; „După primul paragraf, am crezut că e interviu cu „noul” *prim-agricultor* al țării.” (www.facebook.com); „A zberiat *prim-sinistrul* FV Cîlțu.” (www.g4media.ro).

2) numeral cardinal + adjectiv calificativ:

„Principiul meritocrației aplicat de *zerodocții* din politica la vârf a României a făcut posibil ca acele două secături [...] să ajungă rector și prorector în acea instituție care ar trebui să fie instituție de elită a țării.”

3) substantiv comun + substantiv comun, cel de-al doilea nume restrângând extensiunea primului termen (și funcționând ca *atribut categorial/ atribut nominativ* sau *falsă apozitie*):

„Cum l-a resuscitat PSD pe *ministrul-clovn* din epoca Dragnea. Petre Daea a fost vajnic membru al PCR timp de două decenii.” (www.ziare.com).

Alteori, cele două componente fuzionează:

„Chiria a crescut cu 215.305 RON pe an, adică cu 4.000 de EUR pe lună (adică cu 236,6%), că asta e taxa de *șmeministru*.” (din *șmen*, cuvânt argotic folosit în registrul familiar și nou introdus în DOOM3, 2021, p. 1039, și *ministru*).

Se întâlnesc și compuneri cu elemente savante – prefixoide ori sufixoide.

1. anti- „împotriva, contra, opus” < fr., gr. *anti*-:

„După ce li s-a terminat repertoriul *anti-vaxx*.”; „Al meu are 6 ani – nu pot să îl vaccinez și va sta lângă mulți copii ai căror părinți pot fi coronasceptici, *antivaxeri*.”; „Oricum ei nu înțeleg nimic din ce spui că sunt crescuți și educați *antipatrie*.”; „promovarea în societate a acestor *antimodele*”

2. auto- „însuși, singur; automobil” < fr. *auto*-, gr. *autos*:

„*Autosuficiența*, cred, este caracteristică proștilor!"; „Codrin dickhead îi ocupat cu politica mare anti-UE, nu credem că are el vreme de *auto-etimologie*.”

3. cvasi- „aproximativ, cam, aproape” < lat. *quasi*:

„Sunt *cvasiprezenți* peste tot și atât timp cât Justiția le este subordonată, luminița de la capătul tunelului s-a stins.”

4. hetero- „diferit, deosebit, altul” < fr. *hétéro*-, gr. *heteros*:

„Desigur, ca *hetero putincios* și cinstit, cunoscător la oameni.”

5. hiper- „peste, excesiv de” < fr. *hyper*-, lat. *hyper*-:

„Peste 4 ani de la licență, *hiper-calificat* pentru șefie ANRP.”

6. mega- „foarte mare; un milion” < fr. *mega*-, gr. *megas*-:

„Furtul nu se pedepsește pentru că e pericol pentru stabilitatea țărișoarei – cazul furtului lui Ciucă, sau pentru că ai diabet și ai fost un *meșamecher* băiet de *megasecurist* și protejat de servicii și PSD – cazul lui Oprescu.”; „Am venit acasă

smiorcăit pentru că îmi luasem o ditamai smetia de la domnul Tiripoi, plus niște *mega-înjurături* despre neamurile mele.”; „După ce am aruncat din balcon și a bubuit, s-a făcut liniște în sufragerie unde era adunată familia...a urmat o *mega-predică*.”

7. mini- „mic” < fr. *mini-*, lat. *mini*:

„un *mini-documentar* despre cum au ajuns inși ca Georgică în Parlament”

8. neo- „nou” < fr. *neo-*, lat. *neos*:

„Tot vorbim de *neosecuriști*...”

9. non- „nu” < fr., lat. *non-*:

„Mă fascinează și pe mine cum ne consumăm energiile pe „*nonprobleme*” ori probleme care ne afectează mult mai puțin [...]”

10. para- „apără; contra(r), opus” < fr. *para-*, ngr. *pará-*:

„Nu am timp ca pentru orice *parameci* cu pretenții ’telectuale, dar cu telefon deștept, proprietarul fiind duuuuumb, să explic ce și cum.”

11. pro- „pentru, în favoarea” < fr. *pro-*, lat. *pro*:

„C.C. pupincuristule comunist, pesedist, securist, tu să taci că ești prea *prorus* împuțit!”; „Nu, haideti să încercăm să fim puțin *proactivi*¹⁸ și pentru binele țării.”

12. proto- „primul” < fr. *prot(o)*, gr. *protos*:

„Nu știi dacă masculul *protoalfa* are deja urmași.”

13. semi- „jumătate” < fr. *semi-*, lat. *semi*:

„Poate *semispecialiștii* ar trebui să recunoască că nu-s chiar așa specialiști...”; „joc *semi-mafiot*”

14. socio- „referitor la societate” < fr. *socio-*, lat. *socius* „tovarăș”:

„Cățu este un *sociopat*.”

15. sub- „inferior” < fr. *sub-*, lat. *sub*:

„Cum mai suportă lumea asemenea moderatori și invitați??? Aceeași calitate de *suburbani*!!!”, „politicianul de astăzi, un *submediocru* fudul”

16. super- „peste, deasupra, foarte” < fr. *super-*, lat. *super*:

„O să asculte de *superGURU* că și acuma tot de el ascultă.” (www.g4media.ro); „*superdronel*e americane supraveghează Delta”; „Că o fată ar fi fost sub demnitatea lui de *super-viril*.”; „Te minunezi și nu crezi câte măgării fac *super excrocii* (sic!) noștri de politicieni!”; „*Superoameni*. Iar noi, *superfraieri*.”; „partidul ăsta era *superputernic* acum”; „S.D., asta e deja *super-șmecherie*.” (www.facebook.com)

17. supra- „deasupra, peste” < fr. *supra-*, lat. *supra*:

„Din păcate în România, raportul dintre proști și deștepți este *supraunitar*.”; „Mai este „de furat”, și nu mă refer doar la bani și resurse, ci și la licențe, doctorate, pensii, salarii *supra* și *necesare*, etc-urile la liber.”; „Cele 3 neveste nu conving

¹⁸ Cuvânt nou introdus în DOOM₃, p. 894.

pe nimeni, ba chiar tind să funcționeze ca *supra-argumentație*, dubioasă, prin exces!”

18. tele- „departe, la distanță” < fr. *télé-*, gr. *tele-*:

„A ajuns la vârsta când regretă că îi român ortodox, ar vrea să fie *televanghelist* american, de fapt.”

19. trans- „dincolo, peste” < fr. *trans-*, lat. *trans*:

„*Translogica* asta a macho-‘telectualului mă uluiește rău.” „Un fel de „cum să zici că ești și prost, și *transfob* fără să zici că ești și prost, și *transfob*”...”

20. ultra- „peste măsură de, foarte, extrem de” < fr., lat. *ultra-*:

„Nu am intuit atunci alunecarea lui către penibil, către *ultrareligie*.”; „*ultragenial*”

21. -crat, -crație < fr. *-crate*, *-cratie*, gr. *kratos* „putere”:

„Dar adevărata *prostocrație* o vedem la clasa politică (cu câteva excepții notabile), unde alături de impostură, face ravagii...”; „Avem o grămadă de *prostocrafi* cu doctorate.”

22. -fica < lat. *-ificare* (< *facere* = a face):

„Țara asta e plină de falși doctoranzi, falși revoluționari [...]. Au *zombificat* generații întregi de adevărați naivi.”; „Urmează *chinezificarea* Europei.”

23. -fon < fr. *-phon*, gr. *phoné* „sunet, voce”:

„Mafia *rusofonă*... face toate jocurile murdare și a capturat România... cu OI/ noi cu tot!!!”

24. -ită < fr. *-ite*, gr. *-itis* „inflamație”:

„Ciolacu a zis că e bolnav, Ciucă are și el *plagiatită*.”

25. -itudine „stare, calitate” < fr. *-itude*, lat. *-itudo*:

„Puteți, vă rugăm, să cereți o comisie parlamentară care să examineze activitatea de o *ineptitudine* (folosesc un eufemism) absolută a ANI?”

26. -litic < fr. *-lithique*, gr. *lithos* „piatră”: *zombilitic* (vezi exemplul supra la sufixul *-or*);

27. -log < fr. *-logue*, gr. *logos* „cuvânt, știință, vorbire”:

„*părerologi* mincinoși”; „Dom’ profesor (dar și doctor!), *idiotolog* la pesede.”

28. -oid < fr. *-oïde*, it. *-oide*, gr. *eidōs* „în formă de, aspect”:

„[...] votați USR – DRULĂ chiar dacă nu-i perfect, dar scăpați de șobolănimea *comunistoidă* și sistemul ticăloșit, apoi mai vedeți ce-i de făcut!”, „Numai *comunistoizi* găsim în toate ministerele!”

3. Hipocoristice, antonomaze și jocuri de cuvinte

În limbajul internautic, mai ales când se dezbat subiecte de ordin politic, sunt utilizate și hipocoristicele (nume de alint). Tot mai frecvent

apar numele politicianilor în asemenea contexte, cu precădere ale celor care au câștigat oareșce notorietate prin zelul lor comunicativ:

„La *Șoșo* i-ai dat block?”, „În tinerețe, *Șoșo* era balerină. A jucat și în „Lacul lebedelor”. Ea era lacul.”

Atitudinea disprețuitoare față de oamenii politici, sublinierea meschinăriei lor, bagatelizarea statutului de persoane publice se transmite, la nivelul comunicării digitale, prin apelul la **antonomază**. Această figură de stil este cu bună știință utilizată pentru a exprima decredibilizarea politicianului. Scrierea cu literă mică a numelor proprii, chiar a abrevierilor, sugerează lipsa încrederii în politicieni:

„Domnul *flutur* de la *pnl* și refugiații. Scuze, rectific: domnul *flutur* de la statul român și refugiații.”; „Eu cred sincer că absolut oricine laudă *rusia* de azi și îl susține pe *putin* e, fără excepție, ori imb*cil, ori t*călos.”; „Și acum extindeți analiza la nivel național, de la școli la primării, de la DSP-uri la consilii județene. Suntem plini de *cățuri*, *gorghiuri* și *simioni*.”

Folosirea desinențelor de plural neutru *-uri/ -e* ori de masculin *-i* este foarte evocatoare, subliniind forța de replicare a răului întruchipat de politicianul român al zilelor noastre:

„Au fost ani plini de ce ni s-a servit... și ce am înghițit: **arafați**, **gheorghii**, **voiculești**, **rafile**, **cercei**, **jurme**, **CTP-uri**, baci, mândruțe, **marinești**, **mahlere** și alți nenorociți ca ei!”

Tot mai frecvent se apelează la **jocurile de cuvinte** în mediul online pentru a masca reacțiile virulente față de realitatea politică, socială ori economică. Multe dintre ele se pot încadra în ceea ce denumim **grafii non-standard**¹⁹: „Jocurile de cuvinte reprezintă un fenomen complex, considerat, de-a lungul timpului, un fapt marginal al limbii și cunoscând, uneori, o reputație favorabilă” (Răuțu, 2021: 17). Se bazează pe omonimie, paronimie ori telescopare, situații care generează o dublă interpretare a enunțului la nivel semantic (Răuțu, 2021: 110).

Un exemplu ce folosește omonimia este AUR, siglă de partid politic versus denumirea unui metal prețios:

„Ce de **HAURiști** pe aici...”, „Dragi pesediști și **hauriști!**... acumă că rușii lui taica Putin sînt la granițele României nu vă mai doriți ieșirea imediată a țării din UE și NATO?” (www.facebook.com); „**AUR** e cu Garda de fier, **Haur**²⁰ e cu gardu de fer. **AUR** e mișcare legionară, **Haur** e miștocăreală regională. **AUR** îl susține pe

¹⁹ Vezi Monica Huțanu, *Grafii non-standard în presă. Încercare de tipologie*, p. 261, în Ana-Maria Pop (coord.), „In magistri honorem Vasile Frățilă. 50 de ani de carieră universitară”, Târgu Mureș, Editura Ardealul, 2012. Autoarea înțelege prin *grafie non-standard* orice tip de grafie ce contravine normelor ortografice actuale, fixate și consemnate în DOOM.

²⁰ *Haur* (de la *Haurențiu*), nume propriu dat unui personaj comic interpretat de actorul clujean Bogdan „Bob” Rădulescu, aluzie la pronunția aspirată existentă în limba romani.

mareșalul Antonescu, **Haur** abia îl suportă pe vecinu Rădulescu. La **AUR**, misoginii sunt mai presus de femei, **Haur** este mister sexy care prinde la femei. **AUR** este homofobii, din ură, cu omor, **Haur** e cu comedia din gură, cu umor. **AUR** urăște străinii, și vestul, și pe gay, **Haur** iubește pe toată lumea, dacă ești om OK.” (www.adev.ro/ql4971).

Denumirea formațiunii politice AUR este asociată cu sensurile argotice ale verbului *a aburi* „a ameți, a vrăji, a minți, a păcăli, a induce în eroare apelând la cuvinte multe și abile”²¹:

„Marili, marili patriot din Moldova, secretarul **AbUR-iștilor**, cei care ne apără țărișoara.”; „Sistemul nostru educațional este un dezastru și de aici felul catastrofal în care răspundem la manipulare și succesul televiziunilor conduse de mafioți și foști securiști și al tot felul de șoșoci, papagali și **AbURiști**.”

Numele proprii ale actorilor politici sunt antrenate în jocurile lexicale create prin antonomază: „Ia-o încet, cu calm; *putin* câte *putin*.” (*puțin câte puțin*, asociere bazată pe disocierea *Putin* – *puțin*). În alte situații, iau naștere cuvinte-valiză ori telescopate²², rezultate prin combinarea a două cuvinte. De exemplu: „**Putler** se scrie, **Putler** se citește.” (cuvânt rezultat în urma trunchierii: se păstrează segmentul inițial al primului substantiv propriu și segmentul final al celui de-al doilea: **Putler** = **Put[in]** + [**Hit**]ler). Sau **Ciolannis**, cu două posibile explicații ale originii sale: ori din numele comun **ciolan** + numele propriu [**Joh**]annis, prin trunchierea celui de-al doilea lexem; ori din două nume proprii trunchiate: **Ciola[cu]** + [**Joh**]annis, aluzie la faptul că politicianii în funcție se aliază pentru a acapara puterea. O altă variantă care vizează numele președintelui țării, tot un lexem telescopat este și **Johaos**, din **Joh[annis]** și [**h**]aos: „evident eternul îngrijorat, președintele **johaos**, care, cică, [...] veghează la bunul mers al nesimțiților ajunși la ciolan.”

Tot cuvinte-valiză regăsim și în enunțurile: „Și cine a mai auzit de televiziune liberă și independentă... de la **loviluție** până în prezent?”; „Am reușit să mențin țara în zona **Șmenghen**.” (www.facebook.com); „Să-i „iesplice” colegul Târziu lu’ Gigel că legile se fac în **Șpagament**.” (www.ziare.com). Cuvintele au luat naștere din **lovi[tură]** + [**revo**]luție, **șm[en]** + [**Sch**]engen, respectiv **șpag[ă]** + [**Parl**]ament.

²¹ Vezi exemplele date pe <https://dictionar-urban.ro>, accesat la 25.09.2022, inclusiv derivate de la verbul *a aburi*: *aburit* „păcăleală rapidă, pe față, de obicei utilizând argumente concise, evident false”, *aburitor* „care păcălește, induce în eroare”, *abureală* „păcăleală, prostie”: *A venit iar fraieru’ după bani, dar l-am aburit iar cu nevasta și alea alea., M-a aburit meseriașu’ până mi-a vândut telefonu’ și ceasu’.*, *Ai grijă, tipul e un aburitor.*; *Sincer, m-am uitat de câteva ori la emisiunea aia cu fitness, dar e o abureală, acolo e doar de ochii lumii.*

²² Vezi și articolul Ralucăi Popescu, *Creativitatea lexicală ca mijloc de persuasiune în textul publicitar*, p. 87, în “Creativity, Imaginary, Language”, Actele Conferinței internaționale de Științe Umaniste și Sociale „Creativitate. Imaginar. Limbaj”, editori Claudiu Marian Bunăiașu, Xenia Negrea, Alina Țenescu, Craiova, Editura Sitech, 2014.

Alteori, imaginația vorbitorilor degajă sensuri figurate prin simpla descompunere a cuvintelor: „La Șoșo i-ai dat block? Chiar există persoana sau e doar un *virus*? E o entitate controlată parțial sau total de guvernul rus. Deci un *vi-rus*”. Verificând etimologia substantivului *virus*, cuvânt de origine latină (< *virus*, *-i*, de genul neutru), acesta este consemnat cu trei sensuri: 1. otravă, venin, fiere, băutură fermecată; 2. suc, zeamă; bale; 3. infecție, putoare (Guțu, 2007: 667). Deci, prin extrapolare, în mintea vorbitorului s-a produs o lărgire de sens, de la înțelesul originar al cuvântului la acela de rău moral produs de *ruși* pe fondul războiului aflat în desfășurare și de afiliere la Rusia a partidului AUR, a cărei membră este și doamna Diana Ivanovici Șoșocă.

Multe jocuri lexicale se explică prin analogiile existente între numele propriu și structura fonematică a unor grupări de cuvinte (vorbitorii găsesc pronunții similare). Având drept model pronunția oarecum apropiată a locuțiunii adverbiale de cauză *de aceea*, utilizatorii o înlocuiesc cu numele unui fost ministru al agriculturii, *Petre Daea*. În unele comentarii se apelează chiar la metateză (inversarea sunetelor ce alcătuiesc numele propriu) și anaptixă (introducerea unei semivocale în interiorul cuvântului) pentru a se apropia de locuțiunea adverbială *de aia*.

„Ne mai mirăm de ce ne pleacă din țară tinerii olimpici? Uite *daea*!”; „*Daea* e bine în România! *Daea* nu mai plouă! Ete *Daea*!”; „Și fix „*daea*” suntem acolo unde suntem.”; „Așa au procedat toți PSD, PNL, UDMRiști, că *Deaia* s-au făcut politicieni și nu au carte multă că au făcut pe politică și nu au avut timp de carte,ăștia se trag unul pe altul în instituțiile statului că *Deaia*, ei pot că sunt la conducere [...]”

Internauții au devenit atât de creativi, încât folosesc orice nume propriu de politician cu sens peiorativ, legându-l aproape întotdeauna de locuțiuni sau expresii depreciative. Este și cazul substantivului *Dragnea*, asociat cu sensul figurat al cuvântului *drac*, „om plin de păcate, rău, crud” și ortografiat non-standard, prin substituirea consoanei *g* cu *k* (*Draknea*), a cărui apariție e din ce în ce mai frecventă în mediul online: „D.R.V., marș fire-ai *al Draknea*!”. Aceeași grafie apare și în abrevierea numelui de partid al cărui președinte a fost, asociindu-se cu sensul unui alt cuvânt din context: „Greșit, nu există acum un *dictator* în PNL pe modelul *PSDraknea*.”

Pot fi întâlnite și contaminări lingvistice: „Aveți lista cu lucrările de *dictorat* care trebuie verificate în continuare.”, cuvântul rezultând din încrucișarea cuvintelor *a dicta* și *doctorat*.

4. Termeni argotici

Comentariile pe marginea problemelor de politică internă din social media abundă, de asemenea, în **termeni argotici**. Redăm o selecție a celor mai recente cuvinte folosite de internauți:

budigăi „mască medicală”: „Nu am purtat *budigăi* pe meclă niciodată și nu voi purta vreodată!” (www.ebihoreanul.ro)

cașcaval „bani”: „Am ajuns la *cașcaval*, îl împărțim cât mai bine în interesul nostru!”

ciumpalac, cuvânt neatestat în *Dicționarul explicativ al limbii române*, dar căruia i se atribuie, în mod ironic, sensul de „protestatar”²³: „Poate la Geoană aș avea ceva de obiectat, e totuși peste *ciumpalacii* numiți de tine.”, „Da’ cine e *ciumpalacu*?”

gherțoi „persoană lipsită de maniere, bătăran, țopârlan, nesimțit, individ necioplit”, cuvânt folosit cu sens peiorativ²⁴

hahaleră „persoană lipsită de scrupule, fără caracter, pramatie; târfă; persoană îndoielnică”: „Niște lichele, care, seară de seară, mușcă pe câte unul de cur. Aștia nu sînt jurnaliști, sînt, cum am spus, niște *hahalere*.”

harneală „ironie, batjocură, glumă proastă; simularea unei stări de boală pentru sustragerea de la îndeplinirea unei sarcini; discurs înșelător bazat pe minciună în scopul persuasiunii”: substantivul e legat în social media de numele lui Cătălin Harnagea, fost șef al SIE: „*Har_nagea*. E și el un pui de drac!”

mahăr „șef, personaj influent ridicat prin mijloace dubioase și lăaturalnice, care își aranjează afacerile prin șmecherii, individ sus-pus, cu funcție”: „Cum ați ajuns la un *mahăr*, ați ușchit-o în bârlog!”

manglă „minciună”: „Banalitatea *manglei* la generali.”

meclă „față, chip, figură nesuferită” (vezi *supra* în exemplul citat pentru *budigăi*);

mânărie „escrocherie, hoție, matrapazlâc” (< *mână* + suf. *-ărie*)²⁵: „Se duce țara de răpă cu nenorociții aștia care nu înțeleg cum funcționează statul pe burtă mândru și eficient, *mânăria* complice, dar onestă...”; „10-15 ani fac ilegalități ca să ajungă la putere și apoi încă 15-20 trebuie să se mențină acolo ca să-și acopere *mânărele*.”

pițifelnic, cu sensul de „om mărunț, cu acțiuni meschine, jigodie”²⁶: „Despre *pițifelnicul* ăsta, nici nu merită să comentăm.”

²³ https://adevarul.ro/locale/ploiesti/definiTie-ciumpalac-1_50ae26747c42d5a6639a0b78/index.html, accesat la 29.09.2022.

²⁴ Vezi <https://dexonline.ro/definitie/gher%C8%9Boi> și <https://dictionar-urban.ro/cautare?termen=gher%C8%9Boi&op=%F0%9F%94%8E>, accesate la 29.09.2022.

²⁵ Cu sensuri apropiate apare înregistrat doar *mânăreală* „ilegalitate, schemă” pe <https://dictionar-urban.ro/cautare?termen=m%C3%A2n%C4%83real%C4%83&op=%F0%9F%94%8E>, accesat la 29.09.2022.

²⁶ Consemnat cu acest înțeles, dar fără nicio exemplificare, de <https://dictionar-urban.ro/termen/pitifelnic>, accesat la 29.09.2022. Cu sens similar este pomenit și de <https://adevarul.ro/locale/piatra-neamt/dictionarul-cuvintelor-inexistente-semnificatii->

rechin „polițist; procuror; recidivist fără scrupule; infractor cu autoritate în mediul de detenție prin vechimea sa în închisoare”²⁷: „L.C., unde-i ANAF-ul? Se prefacă că-și face datoria vânând micii producători, evazionști de doi lei... De „*rechini*” nu se ating „că-s băieți buni”...”

a o *ușchi* „a pleca repede și pe neobservate dintr-un loc”²⁸ (vezi exemplul *supra* în context cu *mahăr*).

5. Grafii non-standard

Pe lângă aspectele menționate, ceea ce atrage tot mai mult atenția în comentariile din social media ține de scrierea cuvintelor. Numele proprii de politicieni sunt deseori vizate, dar și nume comune, adjective ori verbe. Se adoptă foneme nespecifice românei ori simboluri prin care vorbitorul se îndepărtează de grafia inițială pentru a nu fi blocat ori raportat ca folosind un limbaj vulgar, abuziv.

Descriind comunicarea pe Internet, Constantin-Ioan Mladin (2009: 239–240) introduce termenul de **cyberscriere/ cyberlimbaj**, „scriere în mediu electronic” ce denumește „forme și practici destul de diferite de comunicarea scrisă”, „un gen particular de comunicare directă sau semidirectă (frecvent epistolară), mediată de tehnologii electronice (telefon mobil, internet)”, „formă hibridă de comunicare, care asociază unele particularități ale scrierii cu altele specifice discursului oral”, „o formă recodată a limbii standard (spontan, prin practica utilizatorilor, cu **încălcarea programată a normelor sale gramaticale și ortografice**), regizată de presiunea unor constrângeri de natură tehnologică și guvernată de **o logică preponderent utilitară** (dorința de a comunica repede, simplu, ieftin și fără prea mare efort fizic și intelectual)” (s.n. A.P.N.).

Sintetizând trăsăturile cyberscrierii, așa cum o prezintă același lingvist, se poate remarca „simplificarea lexicală și morfosintactică”. Alfabetul este reutilizat „prin inventarea unui fel de neografie fonetizantă”: se elimină vocalele, iar cuvintele se reduc la o structură consonantică; digrafele *ce/ ci/ ge/ gi* și trigrrafele *che/ chi/ ghe/ ghi* sunt simplificate la *c* și *k*; anumite litere se multiplică, îndeosebi vocalice, altele se substituie; orice convenții de folosire a literelor mici/ a majusculilor e abolită; apar silabograme/ logograme numerice: *TFK IFLM?* = *Te fac un film?*, *C8* = *copt*; unele sintagme uzuale/ clișeizate

termenii-dacopatie-fainosag-pafarist-1_5b6db3b1df52022f7539a6ad/index.html, accesat la 29.09.2022, fiind considerat o „creație gazetărească”.

²⁷ Are și altă semnificație, aceea de „bandit, șmecher, viclean, nemilos, periculos” (*Ce rechin ești, i-ai luat rapid banii fraierului!*): <https://dictionar-urban.ro/cautare?termen=rechin&op=%F0%9F%94%8E>, accesat la 29.09.2022.

²⁸ Cu un al doilea sens, tot argotic („a se lovi”) este prezent în <https://dictionar-urban.ro/cautare?termen=u%C8%99chi&op=%F0%9F%94%8E>, accesat la 29.09.2022.

sunt siglate: *BVM = bărbatul viselor mele*; multe cuvinte se trunchiază: *salut = sal*, *trebuie = tre*; se compactează secvențe morfosintactice precum *dc = de ce*, *nush – nu știu*; apar semne tipografice atipice precum @, #, >: *FR@E = frate*, *B# = beton*, *MU>T = must*; punctuația nu se mai respectă întocmai; se valorifică emoticoanele etc. (Mladin, 2009: 242–244).

Majoritatea elementelor specificate pot fi identificate în secvențele de mai jos, a căror ocurență devine o constantă pe platforma Facebook. Se observă:

- înlocuirea literei *c* prin *k*, *q* sau *x*, inclusiv acolo unde apar digrafele *ce/ ci*: *blokat*, *kur*, *kyrvri*, *kurve*, *drk*, *draki*, *dreaqu*, *am sărăkit*, *vakcinați*, *vaxinurile*;

- înlocuirea digrafului *ge/ gi* prin *j*: *jorjikă*;

- înlocuirea lui *ț* cu *tz* sau a lui *v* cu *c*: *Cîțzu*, *caccinu*';

- înlocuirea unor vocale prin consoane: *pwla*, *pvți*, *siktyr*;

- folosirea unor variante vocalice nespecifice limbii române: *pÄrÄziŸ*;

- dublarea unor litere și reducerea unor silabe: *kkt*, *koorul*, *pullymmii*;

- înlocuirea unor vocale și/ sau consoane prin simboluri precum @, ®, \$, #, % ori prin cifrele 0, 1, 3, 4: *l@pră*, *lep@dăturilor*, *p®\$t*, *i@#\$%ților*, *idi0tule*, *trădăit0rului*, *Inf3ct*, *r4h4t*;

- dislocarea unor vocale prin semne grafice precum * (*idi**oți*) sau înlocuirea lor prin * ori punct (*c*r*, *m.e*);

- utilizarea metatezei pentru a masca o imprecuație: *Ce te tufe grija?*

Ilustrând **grafismele** din textul publicitar, Raluca Popescu afirmă că ele „reprezintă **mijloace textuale de atragere a atenției asupra mesajului** prin **scoaterea în evidență a elementelor care se dorește a fi reținute**, punând accent pe **memoria vizuală**. Prin **majuscule**, se **subliniază în interiorul cuvintelor nume de produse sau alte cuvinte cu impact puternic** asupra consumatorului” (2014: 92) (s.n. A.P.N.).

În multe din exemplele următoare, majusculele din interiorul cuvintelor trimit la părțile intime ale corpului, substantivele ori adjectivele folosite având, bineînțeles, conotație negativă.

„Păi ce ar putea să facă un **RECTOR** altceva decât căcatură?”; „Cum să nu le fie milă românului modest (sic!) de acest domn **desCURcăretz**?”; „A supraviețuit exact cum o face și azi, prin **maniPULArea** proștilor, în cârdășie cu statul.”; „Dacă ar fi posibil, ar trebui retras dreptul de vot al celor ce votează Băse și **Iohanus** și trimiși la recalificare sau la psihiatrie după caz!”; „G.M, îi avem peăștia, din 3 litere. Acronime. A lui **iohANUS**. Da, ei sunt adevărații teroriști.”; „Restul = competența justiției, dar NU cea din **ROMÂNICA**.”

Numele președintelui în funcție, Klaus Werner Johannis, este adesea vizat și luat în derâdere, asocierile făcute trădând nemulțumirea

votanților față de situația politică românească și de pasivitatea omului politic față de țară și de populație. În anumite cazuri, substantivul propriu utilizat este rezultatul unei telescopări:

„Noi trebuie să luăm de bun tot ce ne propune **Claun Johanes**, că el știe mai bine.”; „Nici 1500 alde **Iohannix**, Cițu sau Ciukă plagiatorul nu fac cât femeia asta.”; „**HoHo-nis** al nostru poate sa promită orice. Cum deschide gura, scoate un neadevăr.”; „Putem să-i dăm m.e neamțului? Și **guwernerlui** lui?” (= guvernului); „Păi dacă are **muianis** 6 case din meditații și trafic de copii, el, un biet meditator de pe dreapta, de ce nu ar avea și rectorii niscaiva viloaice?”; „de mână cu **Muiannis**”; „O să fie festival de lingușeli și întrebări servite, totul pentru repararea imaginii Cutzului, **Mohannisului** și PNL-ului și înjurarea USRPlus...” (ultimul exemplu preluat de pe www.g4media.ro) (pentru cele două contexte finale: din cuvântul argotic **mui(e)** + numele propriu (**Joh**)**a(n)nis**, respectiv din **m(ue)** + (**J**)**ohannis**).

6. Concluzii

Comunicarea prin social media scoate fără doar și poate la iveală posibilitățile nebănuite de îmbogățire a vocabularului atât prin procedee interne, cât și prin împrumuturi (neologisme). Limba este un organism viu, reflectând prefacerile societății și oferind mereu alte veșminte pentru realitățile noi cu care ne confruntăm zi de zi. Un subiect de interes cum e politica internă generează creații lexicale inedite, utilizatorii de Internet inventând adesea cuvinte, alții amalgamându-le. Se poate remarca bogăția afixelor derivative ori prezența tot mai reprezentativă a grafiilor non-standard, acestea din urmă pentru mascarea unor stări de spirit contradictorii ale internauților. Cyberlimbajul cunoaște modalități diverse de manifestare atât la nivel tipografic, cât și morfosintactic ori lexical. Prezentul articol aduce astfel în prim-plan câteva aspecte importante ce privesc mai ales derivarea, compunerea și grafia din spațiul virtual.

REFERINȚE:

** *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM3), ediția a III-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic, 2021.

** *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM2), ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

** *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM2), ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005. Croitor, Blanca, *Dinamica vocabularului limbii române. Mic dicționar de cuvinte recent atestate*, București, Editura Universității din București, 2022.

Croitor, Blanca, *Sufixe în limba română actuală. Formații recente*, București, Editura Universității din București, 2020.

Guțu, Gh., *Dicționar latin-român*, ediție revăzută, București, Editura Humanitas, 2007.

Huțanu, Monica, *Grafiile non-standard în presă. Încercare de tipologie*, în Ana-Maria Pop (coord.), „In magistri honorem Vasile Frățilă. 50 de ani de carieră universitară”, Târgu Mureș, Editura Ardealul, 2012, p. 261–273.

Milică, Ioan, *Expresivitatea argoului*, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2009.

Mladin, Constantin-Ioan, *Spre o recodare a modului de comunicare scripturală. Sau despre tirania democratică a cyberlimb@jului*, în vol. „Distorsionări în comunicarea lingvistică, literară și etnofolclorică românească și contextul european”, secțiunea Lingvistică, volum îngrijit de Luminița Botoșineanu, Elena Dănilă, Cecilia Holban, Ofelia Ichim, Iași, Editura Alfa, 2009, p. 237–248.

Molea, Viorica, *Oralitatea digitală – o formă hibridă între limbajul oral și cel scris sau o altfel de oralitate*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LVII, București, 2017, p. 283–290.

Oancă, Teodor, *Sufixul antroponimic -ete*, în LR, LXV (1), București, Editura Academiei, 2016, p. 92–94.

Popescu, Raluca, *Creativitatea lexicală ca mijloc de persuasiune în textul publicitar*, în “Creativity, Imaginary, Language”, Actele Conferinței internaționale de Științe Umaniste și Sociale „Creativitate. Imaginar. Limbaj”, editori Claudiu Marian Bunăiașu, Xenia Negrea, Alina Țenescu, Craiova, Editura Sitech, 2014, p. 80–96.

Răileanu, Viorica, *Formarea antroponimelor: sufixul grecesc -ache (-achi)*, în „Philologia”, LIV (3–4), Chișinău, Academia de Științe a Moldovei, 2014, p. 106–113.

Răuțu, Daniela, *Jocurile de cuvinte în mass-media românească actuală*, București, Editura Universității din București, 2021.

Seche, Luiza, *Sufixul -iot*, în LR, anul XXII, nr. 2, 1973, p. 103–107.

Zafiu, Rodica, *Țafandache*, în Dilema Veche, nr. 546, 2014, disponibil la: <https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/tilc-show/tafandache-595951.html>.

www.adevarul.ro.

www.dexonline.ro.

www.ebihoreanul.ro.

www.facebook.com.

www.g4media.ro.

<https://hmn.wiki/ro/-istan>.

<https://dictionar-urban.ro>.

www.ziare.com.